YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (toinen jaosto)

19 päivänä marraskuuta 2009 *

Asiassa C-118/07,

jossa on kyse EY 226 artiklaan perustuvasta jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä koskevasta kanteesta, joka on nostettu 20.2.2007,

Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään M. Huttunen, H. Støvlbæk ja B. Martenczuk, prosessiosoite Luxemburgissa,

kantajana,

vastaan

Suomen tasavalta, asiamiehenään J. Heliskoski, prosessiosoite Luxemburgissa,

vastaajana,

* Oikeudenkäyntikieli: suomi.

jota tukevat

Saksan liittotasavalta, asiamiehinään M. Lumma ja C. Blaschke, prosessiosoite Luxemburgissa,

Unkarin tasavalta, asiamiehenään J. Fazekas,

Liettuan tasavalta, asiamiehenään D. Kriaučiūnas, ja

Itävallan tasavalta, asiamiehenään C. Pesendorfer, prosessiosoite Luxemburgissa,

väliintulijoina,

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (toinen jaosto),

toimien kokoonpanossa: neljännen jaoston puheenjohtaja J.-C. Bonichot (esittelevä tuomari), joka hoitaa toisen jaoston puheenjohtajan tehtäviä, sekä tuomarit C. Toader, C. W. A. Timmermans, K. Schiemann ja L. Bay Larsen,

julkisasiamies: E. Sharpston,
kirjaaja: R. Grass,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä esitetyn,

kuultuaan julkisasiamiehen 10.9.2009 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Euroopan yhteisöjen komissio vaatii kanteellaan yhteisöjen tuomioistuinta toteamaan, että Suomen tasavalta ei ole noudattanut EY 307 artiklan toisen kohdan mukaisia velvoitteitaan, koska se ei ole käyttänyt aiheellisia keinoja poistaakseen ristiriidat, joita on pääomansiirron alalla EY:n perustamissopimuksen ja niiden määräysten välillä, jotka sisältyvät sijoitusten edistämistä ja molemminpuolista suojelua koskeviin kahdenvälisiin investointisopimuksiin, jotka Suomen tasavalta on tehnyt entisen Sosialististen neuvostotasavaltojen liiton, jonka seuraaja on Venäjän federaatio (sopimus allekirjoitettu 8.2.1989, SopS 58/1991), Valko-Venäjän tasavallan (sopimus allekirjoitettu 28.10.1992, SopS 89/1994), Kiinan kansantasavallan (sopimus allekirjoitettu 4.9.1984, SopS 4/1986), Malesian (sopimus allekirjoitettu 15.4.1985, SopS 79/1987), Sri Lankan demokraattisen sosialistisen tasavallan (sopimus allekirjoitettu 27.4.1985, SopS 54/1987) ja Uzbekistanin tasavallan (sopimus allekirjoitettu 1.10.1992, SopS 74/1993) (jäljempänä yhdessä riidanalaiset kahdenväliset sopimukset) kanssa.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

2 Suomen tasavalta teki riidanalaiset kahdenväliset sopimukset ennen liittymistään Euroopan unioniin.

3 Nämä sopimukset tulivat voimaan Venäjän federaation osalta 15.8.1991, Valko-Venäjän tasavallan osalta 11.12.1994, Kiinan kansantasavallan osalta 26.1.1986, Malesian osalta 3.1.1988, Sri Lankan demokraattisen sosialistisen tasavallan osalta 25.10.1987 ja Uzbekistanin tasavallan osalta 22.10.1993.

4 Kyseisissä sopimuksissa taataan kummankin sopimuspuolen sijoittajille sijoitukseen liittyvien maksujen vapaa siirto vapaasti vaihdettavana valuuttana.

5 Kaikissa näissä sopimuksissa paitsi siinä, joka on tehty Venäjän federaation kanssa, on lauseke, jossa turvataan sijoitusten suojelu sopimuspuolen lainsäädännön sallimissa rajoissa. Esimerkiksi Sri Lankan demokraattisen sosialistisen tasavallan kanssa tehdyssä sopimuksessa on seuraava lauseke: ”Kumpikin sopimuspuoli turvaa kaikissa tilanteissa omien lakiensa ja määräystensä sallimissa rajoissa ja kansainvälisen oikeuden mukaisesti kohtuullisen ja oikeudenmukaisen kohtelun toisen sopimuspuolen kansalaisten ja yhtiöiden sijoituksille.”

Oikeudenkäyntiä edeltänyt menettely

6 Komissio katsoi, että riidanalaiset kahdenväliset sopimukset voivat estää soveltamasta pääomanliikkeiden ja maksujen rajoituksia, joista Euroopan unionin neuvosto voi päättää EY 57 artiklan 2 kohdan, EY 59 artiklan ja EY 60 artiklan 1 kohdan nojalla, joten se osoitti 7.5.2004 Suomen tasavallalle virallisen huomautuksen.

7 Tämä jäsenvaltio toimitti komissiolle virallista huomautusta koskevat huomautuksensa 7.7.2004 päivätyllä kirjeellä. Se väitti, että kyseisten sopimusten riidanalaiset

määräykset eivät estä sitä noudattamasta EY 57 artiklan 2 kohdasta, EY 59 artiklasta ja EY 60 artiklan 1 kohdasta johtuvia velvoitteitaan.

8 Komissio katsoi, että Suomen tasavallan esittämät argumentit olivat riittämättömät, joten se osoitti sille 16.3.2005 perustellun lausunnon.

9 Suomen tasavalta toimitti perustellusta lausunnosta huomautuksensa komissiolle 19.5.2005 päivätyllä kirjeellä. Se pysytti aikaisemmat argumenttinsa.

10 Komissio katsoi, että näillä argumenteilla ei voitu kumota perustellussa lausunnossa esitettyjä väitteitä, joten se päätti nostaa tämän kanteen.

11 Yhteisöjen tuomioistuimen presidentin 9.7.2007 antamalla määräyksellä Saksan liittotasavalta, Liettuan tasavalta, Unkarin tasavalta ja Itävallan tasavalta hyväksyttiin asiassa väliintulijoiksi tukemaan Suomen tasavallan vaatimuksia.

Kanne

12 Aluksi on todettava, että yksi kahdenvälisistä sopimuksista ei sisällä tämän tuomion 5 kohdassa mainitun kaltaista erityislauseketta, jonka nojalla Suomen tasavalta katsoo joka tapauksessa voivansa täyttää yhteisön oikeuden mukaiset velvoitteensa. Viidessä muussa sopimuksessa on tällainen lauseke.

13 Komission kanne on siis tutkittava ottaen huomioon ensinnäkin sopimus, jossa ei ole tällaista lauseketta, ja toiseksi sopimukset, joissa on tällainen lauseke.

14 Kolmanneksi on tutkittava asianosaisten ja väliintulijoiden yleinen argumentaatio, joka koskee syrjintäkiellon periaatetta ja EY 307 artiklan toisen kohdan soveltamisalaa.

Sopimus, joka on tehty Venäjän federaation kanssa

Asianosaisten ja väliintulijoiden lausumat

15 Komission mukaan se, että erityisesti kyseessä olevasta sopimuksesta puuttuu määräys, jonka nojalla Suomen tasavalta voisi soveltaa pääomanliikkeiden ja maksujen rajoituksia, joista neuvosto voisi tarvittaessa päättää EY 57 artiklan 2 kohdan, EY 59 artiklan ja EY 60 artiklan 1 kohdan nojalla, on omiaan johtamaan siihen, että mainittu jäsenvaltio ei noudata yhteisön oikeuden mukaisia velvoitteitaan. Komissio katsoo myös, että kyseinen valtio ei ole noudattanut EY 307 artiklan toisen kohdan mukaisia velvoitteitaan, koska se ei ole käyttänyt aiheellisia keinoja poistaakseen tilanteet, jotka ovat ristiriidassa perustamissopimuksen kanssa.

16 Suomen tasavalta – ja jäsenvaltiot, jotka tukevat sen vaatimuksia väliintulijoina – katsoo, että koska neuvosto ei ole toteuttanut mitään rajoittavaa toimenpidettä suhteessa niihin kolmansiin valtioihin, joiden kanssa Suomen tasavalta on tehnyt investointisopimuksia, ei ole tarpeen tutkia, soveltuuko kyseessä oleva sopimus yhteen perustamissopimuksen sellaisen määräyksen kanssa, jota ei ole vielä sovellettu; kyse ei ole EY 307 artiklan 2 kohdassa tarkoitetuista ”todetuista ristiriidoista”. Komission väittämä jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättäminen on siis puhtaasti hypoteettinen. Jäsenvaltioilla on velvollisuus käyttää kaikkia aiheellisia keinoja kyseisten

”todettujen ristiriitojen” poistamiseksi vasta sitten, kun yhteisöjen tuomioistuin on ensin todennut, että tällaisia ristiriitoja todella on.

17 Väliintulijoina olevat valtiot katsovat lisäksi, että EY 57 artiklan 2 kohdassa, EY 59 artiklassa ja EY 60 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuja suojatoimenpiteitä voidaan toteuttaa vain poikkeustapauksissa, joita ei kyseessä olevaa sopimusta tehtäessä voitu ennakoida. Tästä seuraa, että Suomen tasavalta voisi vedota rebus sic stantibus -periaatteeseen ja lakata väliaikaisesti soveltamasta riidanalaisia siirtojen vapautta koskevia määräyksiä, mikäli yhteisö toteuttaisi suojatoimenpiteitä.

Yhteisöjen tuomioistuimen arviointi asiasta

18 Kyseessä olevassa Suomen tasavallan tekemässä kahdenvälisessä investointisopimuksessa on määräyksiä, joissa taataan vapaus siirtää ilman aiheetonta viivytystä sijoitukseen liittyvät maksut vapaasti vaihdettavana valuuttana.

19 Niissä taataan siten erityisesti vapaus siirtää varoja sijoituksen toteuttamiseksi, hallinnoimiseksi ja laajentamiseksi, vapaus kotiuttaa sijoituksella hankitut tulot ja vapaus siirtää lainojen lyhentämiseen tarvittavat varat ja sellaiset varat, jotka ovat peräisin sijoituksen realisoinnista tai myynnistä.

20 Kyseinen sopimus vastaa siten EY 56 artiklan 1 kohdan sanamuotoa, jonka mukaan ”– – kiellettyjä ovat kaikki rajoitukset, jotka koskevat pääomanliikkeitä jäsenvaltioiden välillä taikka jäsenvaltioiden ja kolmansien maiden välillä”, ja EY 56 artiklan 2 kohdan

sanamuotoa, jonka mukaan ”– – kiellettyjä ovat kaikki rajoitukset, jotka koskevat maksuja jäsenvaltioiden välillä taikka jäsenvaltioiden ja kolmansien maiden välillä”.

21 On totta, että tässä komission kanteessa tarkoitetuissa perustamissopimuksen määräyksissä annetaan neuvostolle toimivalta rajoittaa tietyissä olosuhteissa jäsenvaltioiden ja kolmansien valtioiden välisiä pääomanliikkeitä ja maksuja, ja näihin kuuluvat kyseessä olevissa siirtolausekkeissa tarkoitetut pääomanliikkeet.

22 Kyseessä olevissa määräyksissä, jotka sisältyvät EY 57 artiklan 2 kohtaan, EY 59 artiklaan ja EY 60 artiklan 1 kohtaan, määrätään yhteisön yleisen edun suojaamiseksi ja siksi, että yhteisö voisi tarvittaessa täyttää kansainväliset velvoitteensa ja jäsenvaltioiden velvoitteet, sen periaatteen poikkeuksista, joka koskee pääomien ja maksujen vapaata liikkuvuutta jäsenvaltioiden ja kolmansien valtioiden välillä.

23 EY 57 artiklan 2 kohdassa määrätään, että neuvosto voi määräenemmistöllä komission ehdotuksesta toteuttaa tiettyjä rajoittavia toimenpiteitä, jotka koskevat pääomanliikkeitä kolmansiin valtioihin tai kolmansista valtioista erityisesti suorien sijoitusten osalta. Yksimielisyys on tällaisten toimenpiteiden toteuttamisen edellytyksenä silloin, kun ne merkitsevät yhteisön oikeudessa ”taantumista” kolmansiin valtioihin tai kolmansista valtioista suuntautuvien pääomanliikkeiden vapauttamisessa.

24 EY 59 artiklassa annetaan neuvostolle mahdollisuus toteuttaa komission ehdotuksesta ja Euroopan keskuspankkia kuultuaan suojatoimenpiteitä, jos pääomanliikkeet kolmansiin valtioihin tai kolmansista valtioista ”aiheuttavat tai uhkaavat aiheuttaa vakavia vaikeuksia talous- ja rahaliiton toiminnalle”, sillä edellytyksellä, että tällaiset toimenpiteet ovat ehdottomasti tarpeen ja että niitä toteutetaan ”enintään kuuden kuukauden ajan”.

25 EY 60 artiklan 1 kohdan nojalla neuvosto voi komission ehdotuksesta toteuttaa pääomien liikkuvuutta ja maksuja koskevat ”tarpeelliset kiireelliset toimenpiteet” pannakseen täytäntöön yhteisen kannan tai yhteisen toiminnan yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan alalla. Tällainen toiminta voi osoittautua tarpeelliseksi esimerkiksi Yhdistyneiden Kansakuntien turvallisuusneuvoston antaman päätöslauselman täytäntöön panemiseksi.

26 On selvää, että tässä tarkoitetussa kahdenvälisessä sopimuksessa ei ole mitään määräystä, jossa yhteisölle varattaisiin tällaiset mahdollisuudet rajoittaa sijoituksiin liittyvien varojen liikkeitä. On siis tutkittava, oliko Suomen tasavalta tästä syystä velvollinen käyttämään aiheellisia keinoja, joihin EY 307 artiklan toisessa kohdassa viitataan.

27 EY 307 artiklan ensimmäisen kohdan mukaan perustamissopimuksen määräykset eivät vaikuta oikeuksiin tai velvollisuuksiin, jotka johtuvat jäsenvaltion ennen liittymistään kolmannen valtion kanssa tekemästä sopimuksesta. Tämän määräyksen tavoitteena on täsmentää kansainvälisen oikeuden periaatteiden mukaisesti, että perustamissopimuksen soveltaminen ei vaikuta kyseisen jäsenvaltion sitoutumiseen yhtäältä kunnioittaa niitä kolmansien valtioiden oikeuksia, jotka johtuvat perustamissopimusta edeltävästä sopimuksesta, ja toisaalta noudattaa velvollisuuksiaan (ks. asia 812/79, Burgoa, tuomio 14.10.1980, Kok., s. 2787, Kok. Ep. V, s. 323, 8 kohta; asia C-84/98, komissio v. Portugali, tuomio 4.7.2000, Kok., s. I-5215, 53 kohta ja asia C-216/01, Budějovický Budvar, tuomio 18.11.2003, Kok., s. I-13617, 144 ja 145 kohta).

28 EY 307 artiklan toisessa kohdassa kuitenkin asetetaan jäsenvaltioille velvollisuus käyttää kaikkia aiheellisia keinoja sellaisten ristiriitojen poistamiseksi, joita on todettu olevan yhteisön oikeuden ja ennen jäsenvaltion liittymistä tehtyjen sopimusten välillä. Kyseisen määräyksen mukaan tällöin jäsenvaltiot tarvittaessa avustavat toisiaan ja tapauksissa, joissa se on aiheellista, vahvistavat yhteisen kannan.

29 EY 57 artiklan 2 kohdan, EY 59 artiklan ja EY 60 artiklan 1 kohdan määräyksissä annetaan neuvostolle toimivalta rajoittaa tietyissä tarkkaan määritellyissä tilanteissa pääomanliikkeitä ja maksuja jäsenvaltioiden ja kolmansien valtioiden välillä.

30 Kyseisten määräysten tehokkaan vaikutuksen varmistamiseksi on tarpeen, että pääomien vapaata liikkuvuutta rajoittavia toimenpiteitä voidaan, mikäli neuvosto niitä toteuttaa, soveltaa välittömästi valtioihin, joita tällaiset toimenpiteet koskevat.

31 Kuten yhteisöjen tuomioistuin katsoi asiassa C-205/06, komissio vastaan Itävalta, 3.3.2009 antamassaan tuomiossa (Kok., s. I-1301, 37 kohta) ja asiassa C-249/06, komissio vastaan Ruotsi, 3.3.2009 antamassaan tuomiossa (Kok., s. I-1335, 38 kohta), tällainen neuvostolla oleva toimivalta toteuttaa yksipuolisesti kolmansiin valtioihin kohdistuvia rajoittavia toimenpiteitä alalla, joka on sama kuin aikaisemmalla jäsenvaltion ja kolmannen valtion välisellä sopimuksella säännelty ala tai joka liittyy tällaiseen aikaisemmin säänneltyyn alaan, tarkoittaa sitä, että kyseessä on ristiriita kyseisen sopimuksen kanssa silloin, kun yhtäältä sopimuksessa ei ole määräystä, jonka nojalla kyseinen jäsenvaltio voi käyttää oikeuksiaan ja täyttää velvoitteensa yhteisön jäsenenä, ja kun toisaalta tämä ei ole mahdollista myöskään minkään kansainvälisen oikeuden keinon nojalla.

32 Suomen tasavalta ei vetoa nyt tarkoitetun sopimuksen osalta mihinkään sellaiseen keinoon, jolla se voisi täyttää yhteisön oikeuden mukaiset velvoitteensa. Lisäksi on joka tapauksessa niin, että mahdollisuus, johon väliintulijoina olevat valtiot ovat vedonneet, käyttää muita kansainvälisessä oikeudessa tarjottuja keinoja, kuten keskeyttää kyseessä olevan sopimuksen soveltaminen tai jopa irtisanoa se tai sen jotkin määräykset, on vaikutuksiltaan liian epävarma sen varmistamiseksi, että neuvoston toteuttamia toimenpiteitä voitaisiin soveltaa tehokkaasti ja edellytetyssä määräajassa.

33 On riidatonta, että tarkoitetussa tapauksessa Suomen tasavalta ei ryhtynyt määräajassa, jonka kyseinen toimielin oli sille perustellussa lausunnossaan asettanut, mihinkään toimiin kyseessä olevan kolmannen valtion osalta poistaakseen sen riskin, että kyseessä olevaa sopimusta sovellettaessa voi syntyä ristiriita niiden toimenpiteiden kanssa, joita neuvosto voi toteuttaa EY 57 artiklan 2 kohdan, EY 59 artiklan ja EY 60 artiklan 1 kohdan nojalla.

34 On lisättävä, että kuten edellä mainituissa asioissa komissio vastaan Itävalta ja komissio vastaan Ruotsi annetuissa tuomioissa todettiin, sellaiset ristiriidat perustamissopimuksen kanssa, joihin kolmansien valtioiden kanssa tehdyt investointisopimukset johtavat ja jotka estävät soveltamasta pääomanliikkeiden ja maksujen rajoituksia, joista neuvosto voi päättää EY 57 artiklan 2 kohdan, EY 59 artiklan ja EY 60 artiklan 1 kohdan nojalla, eivät koske vain jäsenvaltiota, joka on tässä asiassa vastaajana.

35 On siis katsottava, että EY 307 artiklan toisen kohdan mukaisesti jäsenvaltioiden on tarvittaessa avustettava toisiaan niiden ristiriitojen poistamiseksi, joita on todettu olevan yhteisön oikeuden ja jäsenvaltioiden ennen liittymistään tekemien sopimusten välillä, ja tapauksissa, joissa se on aiheellista, vahvistettava yhteinen kanta. Kun komissio täyttää EY 211 artiklaan perustuvaa tehtäväänsä huolehtia siitä, että perustamissopimuksen määräyksiä noudatetaan, sen on tehtävä aloitteet, joilla voidaan helpottaa kyseessä olevien jäsenvaltioiden keskinäistä avunantoa ja sitä, että kyseiset jäsenvaltiot vahvistavat yhteisen kannan.

Sopimukset, jotka on tehty Valko-Venäjän tasavallan, Kiinan kansantasavallan, Malesian, Sri Lankan demokraattisen sosialistisen tasavallan ja Uzbekistanin tasavallan kanssa

Asianosaisten ja väliintulijoiden lausumat

36 Komissio katsoo, että tämän tuomion 5 kohdassa mainitun lausekkeen sisältämän kaltaisissa erityisissä määräyksissä, joihin Suomen tasavalta vetoaa edellä mainittujen sopimusten osalta, viitataan näiden sopimusten sopimuspuolina olevien valtioiden lakeihin ja määräyksiin sellaisina kuin ne olivat voimassa kyseisten sopimusten tekoaikana eli tässä tapauksessa ennen Suomen tasavallan liittymistä unioniin. Komission mukaan siis tällaisissa määräyksissä ei sinänsä anneta kyseiselle jäsenval-

tiolle mahdollisuutta panna viipymättä täytäntöön rajoittavia toimenpiteitä, joita yhteisö voisi joutua toteuttamaan.

37 Suomen tasavalta ja Liettuan tasavalta katsovat päinvastoin, että mainittuja määräyksiä voidaan soveltaa, sillä neuvoston toteuttamat rajoittavat toimenpiteet olisivat yhteisön oikeuden välittömän oikeusvaikutuksen nojalla osa kyseisissä määräyksissä tarkoitettua Suomen lainsäädäntöä. EY 307 artiklan toisessa kohdassa tarkoitettua ristiriitaa perustamissopimuksen kanssa ei siten olisi.

Yhteisöjen tuomioistuimen arviointi asiasta

38 On huomattava, että kuten Suomen tasavalta perustellusti toteaa, rajoittavat toimenpiteet, jotka neuvosto voisi toteuttaa EY 57 artiklan 2 kohdan sekä EY 59 ja EY 60 artiklan nojalla, olisivat osa Suomen oikeusjärjestystä. Ei ole kuitenkaan selvää, että tällaisten toimenpiteiden voitaisiin kyseessä olevien kahdenvälisten investointisopimusten kannalta katsoa olevan osa Suomen lainsäädäntöä.

39 Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan nimittäin kansainvälistä sopimusta on tulkittava sopimuksen sanamuodon perusteella ja ottaen huomioon sen tavoitteet. Valtiosopimusoikeutta koskevan 23.5.1969 tehdyn Wienin yleissopimuksen 31 artiklassa sekä valtioiden ja kansainvälisten järjestöjen välistä tai kansainvälisten järjestöjen välistä sopimusoikeutta koskevan 21.3.1986 tehdyn Wienin yleissopimuksen 31 artiklassa, joissa on vastaava yleisen kansainvälisen tapaoikeuden ilmaus, täsmennetään tältä osin, että valtiosopimusta on tulkittava vilpittömässä mielessä ja antamalla valtiosopimuksessa käytetyille sanonnoille niille kuuluvassa yhteydessä niiden tavallinen merkitys, sekä valtiosopimuksen tarkoituksen ja päämäärän valossa (ks. asia C-268/99, Jany ym., tuomio 20.11.2001, Kok., s. I-8615, 35 kohta ja asia C-344/04, IATA ja ELFAA, tuomio 10.1.2006, Kok., s. I-403, 40 kohta).

40 Tämän osalta on huomattava, että kyseessä olevien kahdenvälisten sopimusten määräysten, jotka komissio on jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä koskevassa kanteessaan riitauttanut, tarkoituksena juuri on varmistaa sijoituksiin liittyvien maksujen vapaus ilman aiheetonta viivytystä.

41 Tässä yhteydessä se, voisiko jompikumpi sopimuspuolista rajoittaa kyseessä oleviin kahdenvälisiin sopimuksiin sisältyvän lausekkeen, jossa taataan sijoitusten suojelu sopimuspuolen lainsäädännön sallimissa rajoissa, nojalla maksuehtoja koskevia erityismääräyksiä niiden – kansallisten tai muiden – päätösten mukaisesti, jotka on tehty sopimusten voimaantulon jälkeen, on vähintäänkin kyseenalaista varsinkin, kun joissakin sopimuksissa täsmennetään myös, että kukin sopimuspuoli on velvollinen toimimaan ”kansainvälisen oikeuden mukaisesti”.

42 On siis todettava, että kyseessä olevien kahdenvälisten sopimusten määräykset, joiden perusteella Suomen tasavalta katsoo, toisin kuin komissio väittää, voivansa tarvittaessa täyttää kattavasti yhteisön oikeuden mukaiset velvoitteensa, jotka voisivat johtua siitä, että neuvosto toteuttaa pääomien vapaata liikkuvuutta rajoittavia toimenpiteitä, eivät näytä takaavan, että se voisi niin tehdä, koska kyseisten määräysten tulkinta on liian epävarma, ja samoin on siten asia niiden ulottuvuuden ja vaikutusten osalta.

43 Tästä seuraa, että kyseessä olevien kahdenvälisten sopimusten määräykset, joihin Suomen tasavalta vetoaa, eivät riitä takaamaan, että komission riitauttamat sopimukset soveltuvat yhteen EY 307 artiklan kanssa.

Syrjintäkiellon periaate ja EY 307 artiklan toisen kohdan soveltamisala

Asianosaisten ja väliintulijoiden lausumat

44 Saksan liittotasavalta ja Unkarin tasavalta katsovat, että jos riidanalaisten kahdenvälisten sopimusten todettaisiin olevan ristiriidassa perustamissopimuksen kanssa EY 307 artiklan toisessa kohdassa tarkoitetulla tavalla, tämä olisi vastoin ”kilpailua sisämarkkinoilla koskevaa periaatetta ja syrjintäkiellon periaatetta”, sillä Suomen tasavalta olisi epäedullisemmassa asemassa kuin muut jäsenvaltiot, ja unionin kansalaiset ja yritykset, jotka kuuluvat tämän jäsenvaltion tekemien sopimusten soveltamisalaan, olisivat epäedullisemmassa asemassa kuin kansalaiset ja yritykset, jotka kuuluvat sellaisten investointisopimusten soveltamisalaan, joita komissio ei ole riitauttanut.

45 Komission mukaan vertailu muiden jäsenvaltioiden tekemiin investointisopimuksiin ei ole asian kannalta merkityksellistä, koska yhteisöjen tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan jäsenvaltio ei voi perustella perustamissopimuksen mukaisten velvoitteidensa laiminlyöntiä sillä, etteivät muutkaan jäsenvaltiot noudata velvoitteitaan.

46 Suomen tasavalta korostaa Unkarin tasavallan tukemana niitä kielteisiä seurauksia, joita voisi olla komission kannalla siltä osin kuin se tekisi mahdolliseksi todeta jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättäminen EY 307 artiklan toisen kohdan nojalla kaikissa tapauksissa, joissa sopimuksella – joka on tehty kolmannen valtion kanssa joko ennen perustamissopimuksen voimaantuloa tai ennen jäsenvaltion liittymistä – säännellään alaa, jolla yhteisö ei vielä ole käyttänyt toimivaltaa, joka sillä on perustamissopimuksen nojalla. Tällainen tulkinta antaisi EY 307 artiklan toiselle kohdalle rajattoman ulottuvuuden, mikä olisi kyseenalaista sekä oikeusvarmuuden että yhteisön ja jäsenvaltioiden välisen toimivallan jaon kannalta ja rikkoisi EY 307 artiklan ensimmäisessä ja toisessa kohdassa luodun tasapainon.

47 Komissio toteaa, ettei se ole koskaan väittänyt, että jäsenvaltioiden on ryhdyttävä EY 307 artiklan nojalla toimiin kaikilla aloilla, joilla yhteisö voisi tulevaisuudessa toteuttaa lainsäädäntötoimia. Se katsoo, että sen on sitä paitsi mahdotontakin vaatia tällaista, koska eri aloilla mahdollisesti annettavien lainsäädäntötoimien sisältöä ei jo lähtökohtaisesti voida ennakoida. Se kuitenkin väittää asian olevan toisin EY 57 artiklan 2 kohdan, EY 59 artiklan ja EY 60 artiklan 1 kohdan osalta, joissa neuvostolle annetaan hyvin tarkasti määritelty toimivalta rajoittaa pääomanliikkeitä ja maksutoimintoja suhteessa kolmansiin valtioihin ja joissa jäsenvaltiot velvoitetaan soveltamaan tällaisia toimia välittömästi silloin, kun niitä on toteutettu.

Yhteisöjen tuomioistuimen arviointi asiasta

48 Ensinnäkin on huomattava, että jäsenvaltio ei voi perustella perustamissopimuksen mukaisten velvoitteidensa laiminlyöntiä sillä, etteivät muutkaan jäsenvaltiot noudata velvoitteitaan. Perustamissopimuksella luodussa yhteisön oikeusjärjestyksessä nimittäin yhteisön oikeuden täytäntöönpanolle jäsenvaltioissa ei voida asettaa edellytykseksi vastavuoroisuutta. EY 226 ja EY 227 artiklassa määrätään niistä kannetyypeistä, joiden avulla voidaan asianmukaisesti käsitellä perustamissopimuksesta johtuvien velvoitteiden laiminlyöntejä jäsenvaltioissa (ks. asia C-38/89, Blanguernon, tuomio 11.1.1990, Kok., s. I-83, 7 kohta ja asia C-163/99, Portugali v. komissio, tuomio 29.3.2001, Kok., s. I-2613, 22 kohta).

49 Argumentista, jonka mukaan komission kanteen hyväksymisestä seuraisi, että EY 307 artiklan toiselle kohdalle annettaisiin liian laaja ulottuvuus, on puolestaan riittävää todeta, että tällä tuomiolla ei vaikuteta mitenkään jäsenvaltioiden velvoitteisiin muissa olosuhteissa ja että sillä vain todetaan, että kuten aiemmin on todettu, jo kyseessä olevien kahdenvälisten sopimusten voimassaolo ja niiden sanamuoto voisivat haitata neuvostolle pääomien liikkuvuuden alalla annetun toimivallan käyttämistä.

50 Edellä esitetyn perusteella on todettava, että Suomen tasavalta ei ole noudattanut EY 307 artiklan toisen kohdan mukaisia velvoitteitaan, koska se ei ole käyttänyt aiheellisia keinoja poistaakseen ristiriidat, joita on perustamissopimuksen ja riidanalaisiin kahdenvälisiin sopimuksiin sisältyvien pääomansiirtoa koskevien määräysten välillä.

Oikeudenkäyntikulut

51 Yhteisöjen tuomioistuimen työjärjestyksen 69 artiklan 2 kohdan mukaan asianosainen, joka häviää asian, velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut. Koska komissio on vaatinut Suomen tasavallan velvoittamista korvaamaan oikeudenkäyntikulut ja koska tämä on hävinnyt asian, se on velvoitettava korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

52 Saksan liittotasavalta, Liettuan tasavalta, Unkarin tasavalta ja Itävallan tasavalta, jotka ovat tässä asiassa väliintulijoina, vastaavat saman artiklan 4 kohdan ensimmäisen alakohdan mukaisesti omista oikeudenkäyntikuluistaan.

Näillä perusteilla yhteisöjen tuomioistuin (toinen jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

1) **Suomen tasavalta ei ole noudattanut EY 307 artiklan toisen kohdan mukaisia velvoitteitaan, koska se ei ole käyttänyt aiheellisia keinoja poistaakseen ristiriidat, joita on perustamissopimuksen ja niiden pääomansiirtoa koskevien määräysten välillä, jotka sisältyvät sijoitusten edistämistä ja molemminpuolista suojelua koskeviin kahdenvälisiin investointisopimuksiin, jotka Suomen tasavalta on tehnyt entisen Sosialististen neuvostotasavaltojen liiton, jonka seuraaja on Venäjän federaatio (sopimus allekirjoitettu 8.2.1989), Valko-Venäjän tasavallan (sopimus allekirjoitettu 28.10.1992), Kiinan kansantasavallan (sopimus allekirjoitettu 4.9.1984), Malesian**

(sopimus allekirjoitettu 15.4.1985), Sri Lankan demokraattisen sosialistisen tasavallan (sopimus allekirjoitettu 27.4.1985) ja Uzbekistanin tasavallan (sopimus allekirjoitettu 1.10.1992) kanssa.

2) Suomen tasavalta velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

3) Saksan liittotasavalta, Liettuan tasavalta, Unkarin tasavalta ja Itävallan tasavalta vastaavat omista oikeudenkäyntikuluistaan.

Allekirjoitukset